

SMIL-strategi for Tjeldsund kommune

Vedtatt av kommunestyret i Tjeldsund 24.02.2021, sak .. Arkivsaknr. 21/479

Innhold

1. Bakgrunn:	3
2. Strategier:	3
2.1. Overordna mål:	3
2.1.1. Jordbruk:	3
3. Nye retningslinjer for 2021-2025	3
3.1. Forslag til prioriterte tiltak for SMIL i perioden 2021 – 2025:.....	3
3.2. Fellesregler for SMIL- tilskudd:.....	4
4. Faktaopplysninger og utfordringer i landbruket:	4
4.1. Jordbruket:.....	4
5. Vilkår:	4
6. Aktuelle tilskuddsordninger:	5
6.1. Kulturlandskapstiltak:.....	5
6.2. Forurensningstiltak:.....	5
6.3. Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt:.....	6
7. Tilskudd:	6
8. Ordliste	6
9. VEDLEGG : Forskrifter for SMIL – midler:.....	7

1. Bakgrunn:

Stortingsmelding nr. 11 (2016-2017) Jordbrukets samfunnsoppdrag er lønnsom og trygg matproduksjon i tråd med forbrukernes interesser, produksjon av fellesgoder og bidrag til sysselsetting og verdiskaping i hele landet. Landbrukspolitikken har fire overordnede mål: matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Formålet med SMIL- midlene er å fremme natur- og kulturminneverdiene i landbrukets kulturlandskap, og å redusere forurensingen fra jordbruket ut over det som kan forventes gjennom ordinær gårdsdrift.

Statsforvalteren fordeler SMIL årlig til kommunene. Vedtak om tildeling av tilskudd etter forskriftene fattes av kommunen. Kommunen skal fastsette overordna retningslinjer for prioritering av søknader. Tjeldsund kommune har i denne sammenheng hatt møter med aktuelle faglag i landbruket for å drøfte nye strategier og retningslinjer. Tjeldsund kommune er en ny kommune og må opprette en SMIL-strategi.

2. Strategier:

Ved etablering av strategier og retningslinjer for SMIL 2021-2025 foreslår saksbehandler følgende overordna mål og strategier:

2.1. Overordna mål:

Bruken av midlene skal bidra til å stimulere det miljøbevisste landbruket i Tjeldsund kommune til økt miljøbevaring, til å ta vare på det åpne kulturlandskapet og skape trivsel både for fastboende og turister ut over ordinær gårdsdrift. Prosjekter med størst miljøeffekt skal prioriteres først og fellestiltak foran enkelttiltak. Gjennomføringen forutsetter betydelig statlig medvirkning.

Viktige delmål er: Hindre gjengroing av bevaringsverdig gammel kulturmark gjennom økt beitebruk og der igjennom bevaring av det biologiske mangfoldet.

2.1.1. Jordbruk:

Grunneiere i Tjeldsund kommune står ovenfor store utfordringer i forvaltningen av kommunens arealressurser. Det åpne kulturlandskapet er i ferd med å gro igjen, gammel kulturmark forsvinner og med det en viktig trivselsfaktor både for fastboende og turister. Årsakene er sammensatte, men endring i bruksstruktur og driftsmønster synes å være viktige grunner. Tjeldsund kommune ønsker å støtte tiltak som verner om miljøer med et frodig biologisk rikt mangfold i kulturlandskapet, tiltak som hindrer forurensning og som ivaretar kulturminner. På denne måten vil de som har sin næring i landbruket sikre ressurstilgangen og allmennheten får en større opplevelse i kulturlandskapet. Kommunen tror lokal forankring og i noen tilfeller samordning av tiltakene er en garanti for å lykkes.

3. Nye retningslinjer for 2021-2025

3.1. Forslag til prioriterte tiltak for SMIL i perioden 2021 – 2025:

1. Søknader om tilskudd til kulturlandskapstiltak, tiltak som ivaretar det rike biologiske mangfoldet på gammel kulturmark.

2. Søknader som i etterkant kan gi RMP-tilskudd.
3. Tiltak som kan redusere risiko for erosjon og forurensning
4. Søknader om tilskudd til tiltak som ivaretar kulturminner og kulturmiljøer
5. Søknader om tilskudd til plan- og tilretteleggingsprosjekt. jmf. forskriftens §4

3.2. Fellesregler for SMIL- tilskudd:

1. Prosjekt med størst miljøpotensiale i kulturlandskapet prioriteres høyest.
2. Søknadsfrist: 1 april og 1 oktober

4. Faktaopplysninger og utfordringer i landbruket:

4.1. Jordbruket:

Faktaopplysninger: kilde, Landbruksdirektoratet – Søknad om produksjonstilskudd

Jordbruksareal i drift for Tjeldsund	11156 dekar
Antall søkere om produksjonstilskudd i 2020	45 stk* ¹

Dyretall i Tjeldsund kommune i 2020

Vinterfora sau	1371 stk fordelt på 22 foretak
Melkekyr	178 stk fordelt på 7 foretak
Ammekyr	104 stk fordelt på 8 foretak

Landbruket har ei lang historie i Tjeldsund kommune. Det er registrert kulturminner fra en lang periode og det er et frodig biologisk rikt kulturlandskap. Store deler av kommunen har vært kulturmark med både fulldyrket (åkre) og overflatedyrket (slåtteenger) mark.

Antallet aktive landbruksforetak er dessverre blitt redusert de siste årene. Det meste av jordbruksareal på nedlagte landbrukseiendommer leies ut til gårdsbruk i drift.

Dette er med på å opprettholde drift av produktive arealer.

Antall sau har vært noenlunde stabilt de siste 10 årene selv om det har vært en nedgang i antall foretak med sau.

Gjengroingen kan føre til at arealene forringes for bruk til friluftsliv dersom de ikke kultiveres for jord- eller skogbruks formål.

5. Vilkår:

- *Tilskudd kan innvilges til foretak der det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på landbrukseiendommen, og som oppfyller vilkårene i forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4.*
- Foretaket trenger ikke å oppfylle vilkårene selv, men en leietaker kan oppfylle disse.

---

¹ Differansen mellom foretak med dyr og foretak som søker produksjonstilskudd skyldes at noen bruk kun produserer for/grønnsaker

- Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging. Det skal føres journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på.
- Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til enhver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften.
- Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.
- Dersom søkeren ikke eier eiendommen tiltaket skal gjennomføres på, må denne ha skriftlig tillatelse fra eieren til å gjennomføre tiltaket.

6. Aktuelle tilskuddsordninger:

6.1. Kulturlandskapstiltak:

Det kan gis tilskudd til kulturlandskapstiltak som gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

Forskriften omfatter bl.a. tiltak som:

- Ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark, og som tilrettelegger for økt biologisk mangfold. Eksempler er rydding/istandsetting av gamle beiter som er ute av bruk, restaurering av gamle slåtteenger, stell av åkerholmer og kantsoner m.m.
- Tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Eksempler er opparbeidelse av sammenhengende sti- og turveinett i tilknytning til veier i landskapet, viktige linjedrag i landskapet og forenkling av adkomst til utmark og strandsoner.
- Ivaretar kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger, gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.
- Tilskudd gis med inntil 70 % av kostnadsoverslaget.

Eksempler på kulturminner er alle slags verneverdige bygninger på gårdstun og i inn og utmark, fra våningshus og driftsbygninger til naust, ulike sjåer, sommerfjøs m.m. Gravhauger, rydningsrøyser, steingjerder, gamle ferdssveier m.m.

6.2. Forurensningstiltak:

Det kan gis tilskudd til tiltak for å redusere risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, som reduserer avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer eller som reduserer forurensende utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

Forskriften omfatter bl.a. følgende tiltak:

Særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg, ut over ordinær jordbruksdrift, som for eks. oppsamlingsplass for rundballer for å forhindre avrenning av pressaft til bekk. Port i gjødselkjeller går under ordinær jordbruksdrift.

Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, herunder graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp. Miljøplantinger og økologiske rensertiltak som

fangdammer og vegetasjonssoner. Omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer.

6.3. Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt:

For å få til en mer helhetlig og samordnet innsats og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring i miljøarbeidet, kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større helhetlige prosjekter over større områder for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend.

Grunneiere, lag og foreninger, kommuner og eventuelt andre berørte parter kan delta i nevnte prosjekter. Jfr. § 3 i forskriften må én eller flere produksjonstilskuddsberettigede landbrukseiendommer være med.

7. Tilskudd:

Til alle tiltak kan det gis engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag i henhold til gjeldende forskrifter og rundskriv

For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det gis tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

Kommunen står i følge forskriften for SMIL-midler fritt til å sette lavere tilskudds prosent for de ulike tiltakene. Grunnlaget for tilskudd er kostnadsoverslaget for det planlagte tiltaket. I tilskuddsgrunnlaget kan det tas med alle kostnader med gjennomføring av tiltaket, dvs. materialkostnader, arbeidskostnader og kostnader med utarbeiding av nødvendige planer. For enkelte tiltak kan det være aktuelt å yte tilskudd for å sikre årlig skjøtsel. Eksempler på dette er skjøtsel for å ivareta biologisk mangfold, spesielt verdifulle og verneverdige kulturlandskap, eller skjøtsel for å sikre god etablering av nye planter av tre og busker (miljøplanter). Tilskudd til slike årlige tiltak må gis som et engangstilskudd ihht.

Retningslinjer for SMIL –midler.

Tilskudd utbetales årlig etter hvert som arbeidet gjennomføres. Det kan ikke gis tilsagn om tilskudd til årlige skjøtselstiltak ut over en periode på inntil tre år. Dersom skjøtselen skal videreføres utover de tre årene, må det søkes for en ny periode.

Det skal normalt ikke gis tilskudd til maskiner eller annet løst teknisk utstyr. Der det er fellestiltak som ligger til grunn for søknaden kan dette også vurderes

8. Ordliste

- **Kulturlandskap:** landskap som helt eller delvis er blitt omformet fra den opprinnelige naturtilstand på grunn av menneskers virksomhet, kilde: Store Norske Leksikon.
- **Kulturminner:** alle spor etter menneskelig virksomhet, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng, kilde: Rundskriv 7/2005.
- **Gammel kulturmark:** er arealer som er prega av lang tids høsting gjennom

åkerbruk, slått eller beiting. Mye av de eldste jordbruksarealene ligger i bakker med naturlig god dreneringstilstand. De kan være dårlig egna for moderne drift på grunn av helningsgrad og dårlig arrondering. Der det ikke høstes lenger tar naturen arealene tilbake ved gjengroing. Dersom gjengroinga er kommet så langt at arealet har gått over til skog, og den kulturbetinga vegetasjonen er borte, kan ikke arealet lenger kalles gammel kulturmark. Dette gjelder sjøl om gamle fotografier kan vise at det en gang var kulturmark, kilde: Rundskriv 7/2005.

- **Biologisk mangfold:** variasjon og mangfold innen plante- og dyrearter, naturtyper, leveområder og økologiske prosesser i disse, samt arvelig variasjon innen plante- og dyrearter, kilde: Rundskriv 7/2005.

9. VEDLEGG : Forskrifter for SMIL – midler:

➔ [Gå til opprinnelig kunngjort versjon](#)

Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket

Dato	FOR-2004-02-04-448
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Publisert	I 2004 hefte 4
Ikrafttredelse	04.02.2004
Sist endret	FOR-2020-12-21-3044 fra 01.01.2021
Endrer	FOR-1999-12-27-1531, FOR-2000-03-07-213, FOR-1999-02-26-273
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1995-05-12-23-§3, LOV-1995-05-12-23-§18
Kunngjort	05.03.2004
Korttittel	Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket

Hjemmel: Fastsatt av Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) 4. februar 2004 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18.

Endret ved forskrifter 3 sep 2014 nr. 1144, 16 feb 2015 nr. 126, 17 feb 2015 nr. 132, 16 des 2016 nr. 1660, 26 okt 2018 nr. 1623, 20 des 2019 nr. 2139 (i kraft 1 jan 2020), 21 des 2020 nr. 3044 (i kraft 1 jan 2021).

§ 1. Formål

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for prosjekter/tiltak på landbrukseiendommer jf. jordloven § 12, samt i områder vernet etter lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.

0 Endret ved forskrift 17 feb 2015 nr. 132.

§ 3. Vilkår

Tilskudd kan innvilges foretak som oppfyller vilkårene i forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4. Det må foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak som nevnt i denne forskriftens § 4 og § 5. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfylle vilkårene for tilskudd etter forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging. Det skal føres journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til enhver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Dersom arealene er leid bort må søker likevel kunne dokumentere at vilkårene i første og tredje ledd er oppfylt.

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjekt og tiltak. Frist for gjennomføring av prosjekt etter § 4 og tiltak etter § 5 er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget. Dersom søknaden skyldes tørke i vekstsesongen 2018 skal kommunen innvilge forlenget gjennomføringsfrist med ett år.

0 Endret ved forskrifter 16 feb 2015 nr. 126, 16 des 2016 nr. 1660 (i kraft 1 jan 2017), 26 okt 2018 nr. 1623, 20 des 2019 nr. 2139 (i kraft 1 jan 2020).

§ 4. Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Det kan innvilges tilskudd til prosjekter som leder fram til planer for konkrete tiltak som nevnt i § 5.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag ved planlegging, organisering og prosjektarbeid.

Det ytes engangstilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag.

§ 5. Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensning eller risikoen for forurensning fra jordbruket.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag for gjennomføring av tiltaket.

Det ytes engangstilskudd med inntil 70% av godkjent kostnadsoverslag. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det ytes tilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag.

§ 6. Søknad og dokumentasjon

Kommunen kan fastsette søknadsfrist.

Det skal benyttes søknadsskjema som er utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Foretaket skal vedlegge en plan der miljøtiltaket beskrives og kartfestes, og der det redegjøres for målene med prosjektet eller tiltaket.

Når prosjektet eller tiltaket er gjennomført, skal det sendes inn dokumentasjon på at det er gjennomført i henhold til vilkår gitt i vedtaksbrev.

0 Endret ved forskrifter 3 sep 2014 nr. 1144, 16 feb 2015 nr. 126.

§ 7. Utbetaling

Innvilget tilskudd utbetales etter skriftlig anmodning fra tilskuddsmottaker og når prosjektet eller tiltaket har fått godkjent sluttregnskapet. Det kan likevel foretas utbetalinger på bakgrunn av godkjent dokumentasjon etter hvert som deler av prosjektet eller tiltaket utføres. Minst 25% av tilskuddet holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent.

§ 8. Administrasjon, klage og dispensasjon

Vedtak om tildeling av tilskudd etter denne forskriften fattes av kommunen.

Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog med statsforvalteren og næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt.

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til statsforvalteren etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI.

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller dispensere fra reglene i denne forskriften.

0 Endret ved forskrifter 16 feb 2015 nr. 126, 21 des 2020 nr. 3044 (i kraft 1 jan 2021).

§ 9. Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet eller Riksrevisjonen finner nødvendig for å kunne kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene.

Kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll.

0 Endret ved forskrifter 3 sep 2014 nr. 1144, 16 feb 2015 nr. 126, 21 des 2020 nr. 3044 (i kraft 1 jan 2021).

§ 10. Omgjøring, tilbakebetaling og motregning

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet. Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet. Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.v.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Fra samme dato oppheves forskrift 1. januar 2000 nr. 1531 om investeringsstøtte til miljøtiltak, forskrift 7. mars 2000 nr. 213 om tilskudd til miljørettet omlegging av kornområder og forskrift 26. februar 1999 nr. 273 om tilskudd til spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap

med freda og verneverdige bygninger.